ANITKABİR

DERGİSİ

Bu Fotoğraf;
2015 Yılı
Anıtkabir Fotoğraf Yarışmasında
Birincilik Ödülü Almıştır.

"Eğer bir gün benim sözlerim bilimle ters düşerse bilimi seçin."

Mustafa Kemal Atatürk

Şadi ÖNER
Anıtkabir Derneği Başkanı

Değerli Okurlar,

01 Ocak 2015 tarihinde yayımladığımız 56. sayımızda sizlere, Anıtkabir Derneği tarafından 2015 yılında yapılması planlanan;

* Herkesin katılabileceği **"Anıtkabir Fotoğraf Yarışması"** ,

* Üniversite öncesi gençlere yönelik **"Atatürk'ün İzinde Ankara Gezisi",**

* Üniversite öğrencilerine yönelik **"Yazı Yarışması"**,

* Bütün okurlarımızın yazılarıyla yer alabileceği **"Anıtkabir Dergisi Özel Sayı'sının Çıkarılması"** olmak üzere dört önemli etkinlik hakkında bilgi vermiştim.

Aradan geçen 6 ay içerisinde söz konusu etkinliklerle ilgili neler yapıldı? Bu konuda bilgi sunacağım.

Ancak daha önce sizlerle önemli gördüğüm bir konuyu paylaşmak istiyorum. ***"Modernleşen ve küreselleşen dünyanın getirdiği yenilikler ile gelenekçilik ve kadercilik arasında zaman zaman bocalayan Türk milletinin bu ikilemden nasıl çıkacağı, karşılaştığı bu ve benzeri sorunları nasıl çözebileceği?"*** *sorusunu, Mustafa Kemal Atatürk'ün görüş ve düşünceleri ile açıklamak istiyorum.*

Bildiğiniz gibi, Mustafa Kemal Atatürk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra aklın ve bilimin önündeki engelleri kaldırma sözü verdi,

Mustafa Kemal Atatürk öğretmenlere ve millete verdiği bu sözü hiçbir zaman unutmadı. O hep bilime destek verdi, irfan ordusunun önünü açtı.

Laik Cumhuriyet bu düşüncenin ürünü olarak ortaya çıktı ve bilim Laik Türkiye Cumhuriyetini daima güçlendirdi.

Süngü ile kazandığı zaferden 16 yıl sonra ikinci zaferi kazandığından artık emindi. Bu bilimin ve aklın medreseye zaferiydi. Ama asıl önemlisi "Bir bilim savaşçısı Mustafa Kemal Atatürk'ün evlatlarına bıraktığı o büyük mirastı. O mirasın adı "Akıl ve Bilimdir"

Mustafa Kemal Atatürk o mirası şu sözler ile ifade etmiştir;

"Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır. Zaman süratle ilerliyor, milletlerin, toplumların, kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve ilmin gelişimini inkâr etmek olur. Benim Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar." (*)

Türk milletinin bütün sorunları akıl ve bilim yolu ile değerlendirdikçe ilerleyip gelişeceğine inanan Atatürk, bilimsel ve akılcı hareket etme düşüncesini yaşamın bütün alanlarına egemen kılmaya çalışmış, aynı zamanda bu düşünceyi miras olarak işaret ederek geleceğe yol göstermiştir.

Akıl ve bilimi *"yol gösterici" olarak kabul etmek; bir yaşam biçimi olarak değerlendirilmeli ve bu düşünce ile hayatın her alanında; sorgulayıcı, eleştirel ve yaratıcı davranarak Atatürk'ün istediği* ***"İlerlemeye açık, mutluluğu, huzuru, esenliği ve refahı sağlanmış bir toplum"*** *oluşturulmalıdır.*

Değerli Okurlar,

2015 yılı için planladığımız etkinliklerin durumuna gelince;

"Anıtkabir Fotoğraf Yarışması"; Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün ebedi istirahatgâhı Anıtkabir'i, fotoğraf sanatının inceliklerini kullanarak görüntüleyip geniş halk kitlelerine sunmak amacıyla düzenlenen yarışmaya 248 yarışmacı 992 eser ile katılmış, 21 Mayıs 2015 tarihinde Anıtkabir'de toplanan jüri tarafından fotoğraflar titizlikle değerlendirilmiş, dereceye giren eserler belirlenmiş, Anıtkabir'de düzenlenen törenle dereceye girenlere derneğimiz tarafından toplam 15.500,00 TL. para ödülü, ayrıca plaket ve sertifika verilmiştir. ***Bu fotoğraf yarışması;***

* Herkese açık olacak şekilde düzenlenerek ve katılımcılara gece – gündüz mevhumu olmadan Anıtkabir'de çalışma imkanı sağlanarak, Anıtkabirin Türk milleti ile bütünleştiğini ve gerçek sahibinin Türk milleti olduğunu bir kez daha vurgulamış,

* Fotoğraf sanatı ile; Anıtkabirin geniş kitlelere etkin olarak anlatılmasını sağlamış,

* Anıtkabirin her zaman gündemde ve güncel olma özelliğini korumuştur.

"Atatürk'ün İzinde Ankara Gezisi"; 04 Nisan-14 Haziran 2015 tarihleri arasında, her hafta sonu 2 il ve her ilden 40 öğrenci olmak üzere 7 coğrafi bölgeden belirlenen 20 ilimizden 800 lise öğrencisi, öğretmenlerinin gözetiminde Ankara'ya getirilerek, Atatürk ve Cumhuriyet tarihimizin simgesi haline gelmiş olan mekânlar gezdirilmiş, bu etkinlik ile Atatürk ve Cumhuriyet sevgisinin ve bilincinin gelişmesine önemli katkı sağlandığı kanısına varılmıştır..

Ayrıca bu geziler ile, Ankara'ya hiç gelmemiş, gelme olanağı bulamamış gençlerimizin Ankara'ya gelmeleri sağlanmış ve gençlerle Anıtkabir Derneği arasında bir bağ oluşturularak, gençlerin gelecekte olabilecek gereksinimlerinin karşılanması için uygun ortamlar hazırlanmıştır. Gezinin bütün gideri Anıtkabir Derneği bütçesinden karşılanmıştır. Projenin bütün Türkiye'yi kapsayacak biçimde önümüzdeki yıllarda da sürdürülmesi tasarlanmaktadır.

Yazı Yarışması: Bu etkinlikle ilgili süreç devam etmektedir. Üniversiteli öğrencilerin katılabileceği bu yarışmada konu **"Cumhuriyetin Türk Kadınına Kazandırdıkları ve Güncel Uygulamalar"** olup, katılmak isteyenler yazılarını en son **04 Aralık 2015** tarihine değin gönderebileceklerdir. Bu yarışmada; birinciye 5.000 TL, ikinciye 2.500 TL, üçüncüye 1.000 TL ödül verilecektir.

Anıtkabir Dergisi ÖZEL SAYI'sının çıkarılması; Bu etkinlik için de süreç devam etmektedir. 2015 yılı; **"Çanakkale Muharebeleri"** ve **"Sözde Ermeni Soykırımı"** gibi iki önemli olayın 100. yıl dönümüdür. Anılan konularla ilgili makalelerin yer alacağı **Anıtkabir Dergisi Özel Sayısı** çıkarılması tasarlanmaktadır.

Özel Sayıda yazısının yer almasını isteyen bütün okurlarımız, daha önce yayımlanmamış özgün makalelerini 04 Aralık 2015 tarihine kadar derneğimize gönderebileceklerdir. Uygun görülen yazılar 2016 yılı başlarında çıkarılacak Özel Sayıda yayımlanacaktır.

Değerli Okurlar,

Etkinliklerimizin başarısında en önemli pay; şüphesiz sizlerin katkı ve katılımınız olacaktır. Hepinize sağlıklı, mutlu ve huzurlu günler diliyor, saygılar sunuyorum.

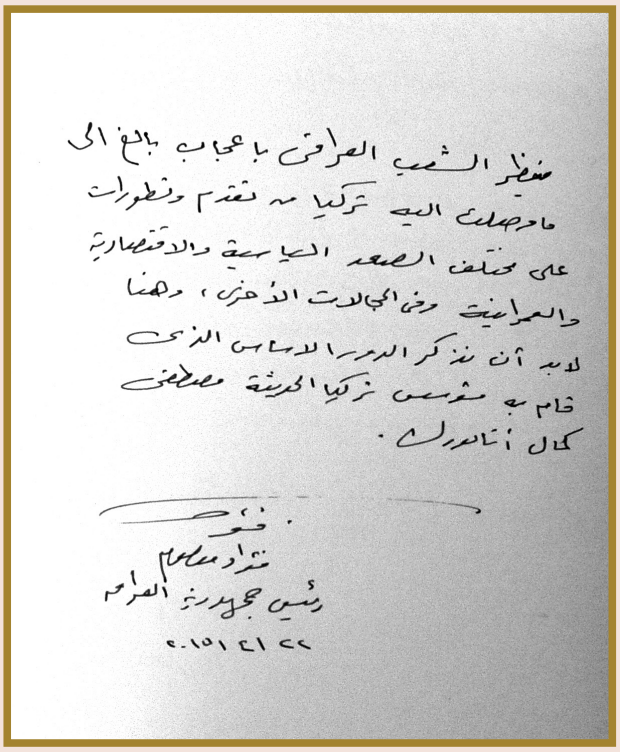
(*)KEMALİST DEVRİM VE İDEOLOJİSİ, İsmet GİRİTLİ, İ.Ü. Yayınları, İstanbul, 1974 (1933 yılında ATATÜRK'ÜN Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip'e hitaben söylevi)

Anıtkabir'i Ziyaret Eden Resmi Heyetler

22 Nisan - 09 Haziran 2015 tarihleri arasında Anıtkabir'i ziyaret eden heyetler

22.04.2015 IRAK CUMHURBAŞKANI

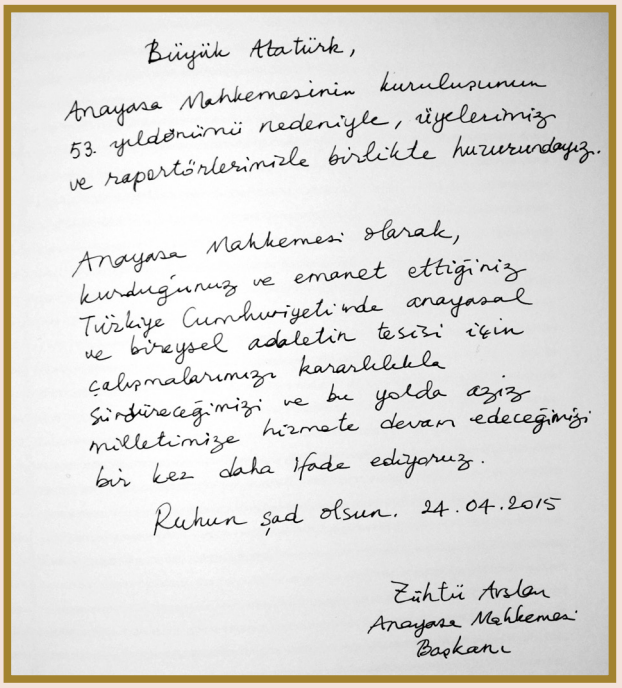

23.04.2015 TBMM'NİN 95. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

24.04.2015 ANAYASA MAHKEMESİ 53. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

Büyük Atatürk,

Anayasa Mahkemesinin kuruluşunun 53. yıldönümü nedeniyle, üyelerimiz ve raportörlerimizle birlikte huzurundayız.

Anayasa Mahkemesi olarak, kurduğunuz ve emanet ettiğiniz Türkiye Cumhuriyeti'nde anayasal ve bireysel adaletin tesisi için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdüreceğimizi ve bu yolda azimle milletimize hizmete devam edeceğimizi bir kez daha ifade ediyoruz.

Ruhun şad olsun. 24.04.2015

Zühtü Arslan
Anayasa Mahkemesi
Başkanı

Anıtkabir'i Ziyaret Eden Resmi Heyetler

15.01.2015 AZERBAYCAN CUMHURBAŞKANI

Türk xalqının böyük oğlu, müasir Türkiyənin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün əlməz xatirəsi qarşısında baş əyirəm.

Böyük Öndər Mustafa Kamal Atatürkün əziz xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində daim yaşayacaqdır.

Yaşasın Türkiyə-Azərbaycan dostluğu, qardaşlığı!

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

15.01.2015

06.05.2015 KKTC CUMHURBAŞKANI

6 Mayıs 2014

Ulu Önder Atatürk,

Kıbrıs Türk halkının özgür iradesi ile seçildiğim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 4. Cumhurbaşkanı sıfatı ile huzurunuzda bulunmaktayım.

Çökmüş bir imparatorluğun küllerinden yaratarak kurulmasına öncülük ettiğiniz Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar laik ve demokratik bir ülke olarak yaşayacağı kuşkusuzdur.

Atatürk devrimlerini ilk günden itibaren hiçbir zorlama olmadan benimseyip uygulamış bir halkın Cumhurbaşkanı olarak huzurunuzda saygı ile eğiliyorum.

Ruhunuz şad olsun.

Mustafa AKINCI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

12.05.2015 GABON CUMHURBAŞKANI
SN. ALİ BONGO ONDİMBA

12 May 2015

C'est un sentiment d'intense émotion qui m'habite au moment où je visite le Mausolée d'Atatürk, fondateur et premier président de la République de Turquie dans le cadre de la visite officielle que j'effectue en Turquie.

Puisse ce mémorable site où repose le président Mustafa Kemal Atatürk pour l'éternité, servir d'inspiration pour les Chefs d'état et permettre le raffermissement des valeurs de courage, de détermination, de solidarité et de partage communément célébrées par le peuple turc ami

ALİ BONGO ONDIMBA

Président de la République Gabonaise

22.05.2015 YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI
SN. MEHMET AKARCA

22.05.2015

Cumhuriyetimizin kurucusu ozis Atatürk

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Seçilmem nedeniyle huzurunuzdayız.

Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş hukuk devleti olması için gösterdiğimiz ilkeler ışığında, hukuku üstün tutarak bireylerin kendini güvür ve güvende hissettiği bir Türkiye hedefine ulaşmayı amaç edinmiş bulunmaktayız.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı olarak; temel hak ve özgürlükleri evrensel hukuk ilkeleri ışığında daha ileriye taşımak, adaleti hızlı etkin, bağımsız ve tarafsız şekilde gerçekleşmesi için üzerimize düşen tüm görevleri eksiksiz yerine getirme azim kararlılığında olduğumuzu ifade ediyor, manevi huzurunuzda saygı ile eğiliyoruz.

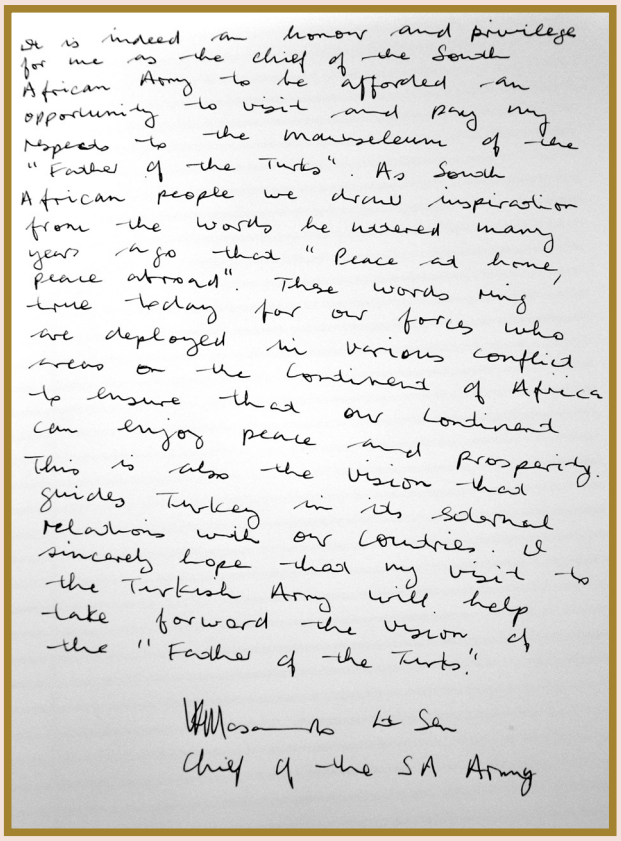
Ruhunuz şad olsun.

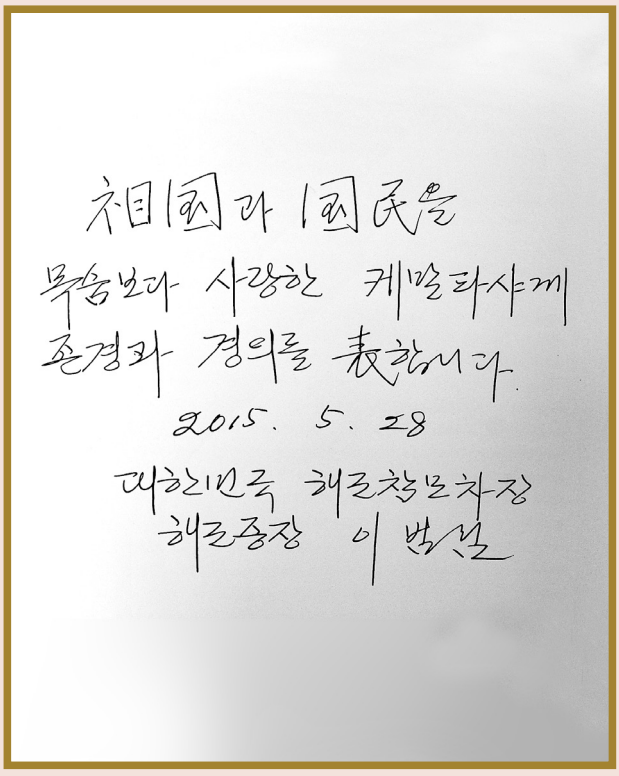
Mehmet AKARCA
Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı

28.05.2015 DZ K.K.LIĞININ MİSAFİRİ
KORE CUMHURİYETİ DENİZ KUVVETLERİ KOMUTANI

02.06.2015 K.K.K.NIN MİSAFİRİ
GÜNEY AFRİKA K.K. KOMUTANI

05.06.2015 ANKARA ÜNİ. TIP FAKÜLTESİ
2014-2015 YILI MEZUNİYET TÖRENİ

09.06.2015 ANKARA GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
MEZUNİYET TÖRENİ

5 Haziran 2015

Yüce Önder Atatürk,

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin 2015 yılı Mezuniyet Töreni
günümüzde, minnet duygularımızı sıramak ve ilkelerinize olan bağlılığımızı
ifade etmek için bir araya geldik.

Cumhuriyet tarihinin ilk tıp fakültesi olan Ankara Üniversitesi
Tıp Fakültesi, bugün 214 genç hekimi Türkiye Cumhuriyeti Sağlık
Ordusuna katılıyor olmanın mutluluğunu yaşıyorlardır.

Yüce milletimizin de, hayatlarını tıp bilimine adayarak,
mesleklerini her koşulda, yurdun her bölgesinde hastalığı geniş
yetiştirebilmeleri için verdiler. Onlar, bağımsız demokratik, bilimsel
hukuk devletinin vazgeçilmez değerlerini
ilkeleridirler. Bizim ilkemiz sağlık, eğitim ve araştırma
bilimidirler. Mesleklerini, özgür ve bilimsel düşünce gücüne
sahip ve ulusuna güvenli bir hekim olarak,
sevgili Türkiye'mizin ilk
sevgili Türkiye'mizin hizmetindedirler.

Huzurunuzda saygıyla eğiliyor ve sevgilerimizi sunuyoruz.

Prof. Dr. Şahsuvar Ertürk
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı

9 Haziran 2015

Ulu Önder Atatürk'e

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi 2014-2015 mezunu genç hekimlerle
huzurunuzdayız.

Aydınlık çağdaş medeniyet yolunda ilerleyeceğimize

Cumhuriyetçi ve temel ilkelerine sadık kalacağımıza

Beni "Türk hekimine emanet ediniz" sözündeki
güvenine layık olmak için çalışacağımıza

Söz veriyoruz

2014-2015 Mezunları adına
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Dekanı
Prof. Dr. Sevil Hancı

ÇANAKKALE SAVAŞLARI ve MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Yrd. Doç. Dr. Necdet AYSAL (*)

Birinci Dünya Savaşı'na giden süreçte etkili olan siyasal, sosyal ve ekonomik dengeleri alt üst eden önemli gelişmeler arasında Fransız Devrimi ile Sanayi Devrimi gösterilebilir. 14 Temmuz 1789 Fransız Devrimi ile Avrupa'da yayılan ulusçuluk akımının etkisi ile yeni devletler kurulmuş, sınırlar değişmiştir. İtalya ve Almanya'da siyasal birliğin kurulması, bu iki devletin yeni güçler olarak belirmesi ve sömürgecilik yarışında yer alma isteği, Avrupa dengesine yepyeni bir biçim vermiştir. Bu iki örnek, aynı zamanda Balkan uluslarını kendi ulus devletlerini kurmak konusunda cesaretlendirmiştir. Üretim patlamasına yol açan Sanayi Devrimi ise sömürgeci devletlerin yeni hammadde kaynaklarına ve pazarlara olan gereksinimlerini arttırmıştır. Bu durum Avrupa'nın büyük devletleri arasındaki ekonomik yarışımı şiddetlendirmiş ve var olan siyasal bunalımların da etkisi ile bloklaşmaya yol açmıştır. 1882 yılında Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya arasında Üçlü İttifak (Bağlaşma Devletleri) kurulmuş, sonraki yıllarda ise buna karşı olarak İngiltere, Fransa ve Rusya arasında Üçlü İtilâf (Anlaşma Devletleri) oluşturulmuştu.[1] Bu gergin ortamda, 28 Haziran 1914'de Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahdı Arşidük François Ferdinand ve eşinin Saraybosna'da bir Sırp ulusçusu genç tarafından düzenlenen suikast ile öldürülmesi, bardağı taşıran son damla olmuştur. Siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarla barut fıçısına dönen Avrupa için bir kıvılcım niteliği taşıyan bu suikast sonrasında, 28 Temmuz 1914'te Avusturya-Macaristan, Sırbistan'a savaş açmıştır. Çatışmanın hemen ilk günlerinde, Rusya, Sırbistan'ın yanında yer alırken, Almanya, Avusturya-Macaristan'ı desteklemiştir. Bu arada Almanya'nın, Fransa ve Belçika'ya da savaş açması üzerine, İngiltere, Almanya'ya savaş ilan etmiş ve dört yıl sürecek olan kanlı Birinci Dünya Savaşı başlamıştır.[2]

Savaşın başladığı sırada İttihat ve Terakki yönetiminde bulunan Osmanlı Devleti'nin en yakın olduğu ülke Almanya'dır. Savaşın hemen öncesinde, İngiltere ve Fransa'ya götürülen ittifak önerilerinin reddedilmesi üzerine Osmanlı Devleti, yalnızlıktan kurtulma düşüncesiyle Almanya'ya iyice yaklaşmıştır. Bu yakınlaşmada, Enver Paşa başta olmak üzere, İttihat ve Terakki'nin de büyük rolü olmuştur.[3] Böylesi bir dönemde Osmanlı Devleti, daha savaş öncesinde Almanya ile ittifak görüşmelerine başlamıştır. Bu görüşmeler sonrasında savaşın hemen başında, 2 Ağustos 1914'te Almanya ile Osmanlı Devleti arasında gizli bir anlaşma yapılmıştır. Buna göre Rusya savaşa girerse, Osmanlı Devleti de Alman İmparatorluğu ile birlikte hareket edip savaşa dâhil olacaktır.[4] Osmanlı Devleti, bu gelişmelere rağmen savaşın ilk günlerinde Almanya ile yaptığı gizli antlaşmanın deşifre olmasını önlemek adına görünüşte tarafsızlığını ilan etmiştir. İşte tam bu süreçte İngiliz gemilerinden kaçmakta olan Goeben ve Breslau adında iki Alman savaş gemisinin Osmanlı limanına sığınması, Osmanlı Devleti'nin savaşa dâhil olma sürecinin en ciddi halkasını oluşturmuştur.[5] 29 Ekim 1914'te Yavuz ve Midilli'nin yanlarında yardımcı gemiler olduğu halde Rus limanlarını topa tutmasının hemen ardından, Rusya savaş ilan etmiş ve Osmanlı Devleti bir oldu-bitti ile kendini savaşın içinde bulmuştur.[6] İngiltere ve Fransa ise müttefikleri Rusya'nın yanında yer alarak, Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmişlerdir. İngilizlerin önce Akabe'yi bombardıman etmesi, arkasından İzmir Körfezi'nde demirli iki Türk gemiyi batırması ve 3 Kasım 1914'te Çanakkale Boğaz tahkimatlarını bombalaması üzerine[7] Osmanlı Devleti, 11 Kasım 1914'de Cihat fetvasını yayımlayarak savaşa resmen katılmıştır.[8] İlk günlerden başlayarak ordusunu Alman Genelkurmayı'na teslim eden Osmanlı Devleti, aynı anda birçok cephede savaşmak zorunda kalmıştır.[9]

Birinci Dünya Savaşı cepheleri içerisinde Çanakkale Cephesi'nin, Boğazların askeri ve stratejik konumu nedeni ile İtilaf Devletleri ve özellikle İngiltere açısından önemi yadsınmaz bir gerçektir. İngiltere Savaş Kabinesi ve Savaş Bakanı Winston Churchill, Boğazlar çevresi ve İstanbul üzerine girişilecek bir harekât ile Osmanlı Devleti'ni en kısa yoldan savaş dışı bırakmak ve böylece Süveyş Kanalı ve Hindistan yolu üzerindeki Türk baskısını ortadan kaldırmak; Rusya

* Yrd. Doç. Dr. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara.

[1] A. Haluk Ülman, *Birinci Dünya Savaşı'na Giden Yol ve Savaş*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1972, s. 5-19; Fahir Armaoğlu,. 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995), Alkım Yay., İstanbul, 2007, s. 19-26.

[2] *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed. T. Ertan, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2012, s. 62.

[3] Yusuf Hikmet Bayur, *Türk İnkılâp Tarihi*, III: I, TTK Yay., Ankara, 1983, s. 71-73.

[4] Veli Yılmaz, *I'nci Dünya Harbi'nde Türk-Alman İttifakı ve Askeri Yardımlar*, Cem Ofset Matbaası, İstanbul, 1993, s. 57-59.

[5] Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), DH. EUM. 7. Şb., (Dâhiliye Emniyet-i Umumiye), Dosya No: 2, Gömlek No: 31.

[6] Yılmaz, age., s. 87-91; BOA, DH. EUM. 3. Şb., (Dâhiliye Emniyet-i Umumiye), Dosya No: 2, Gömlek No: 17.

[7] BOA, DH. EUM. 3. Şb., (Dâhiliye Emniyet-i Umumiye), Dosya No: 2, Gömlek No: 48.

[8] Bayur, age., s. 275; BOA, DH. SYS, (Dâhiliye Siyasi) Dosya No: 123-12, Nr. 35, Fihrist 60-61.

[9] Kemal Arı, *Birinci Dünya Savaşı Kronolojisi*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1997, s. 74; Mahmut Boğuşoğlu, *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Savaşları*, Kastaş Yay., İstanbul, 1990, s. 60-68.

ile doğrudan ilişki kurarak yapılacak yardımlarla onun savaş gücünü beslemek ve tarafsız Balkan ülkelerinin ve İtalya'nın tereddütlerini gidererek onları İtilaf devletleri bloğuna çekmek amacıyla Çanakkale Boğazı'na saldırı kararı almıştır. Bu karara 28 Ocak 1915'te Fransa'da katılmıştır. [10]

Osmanlı Devleti'nin başlayan bu küresel savaşta en başarılı olduğu cephe şüphesiz Çanakkale Cephesi'dir. Bir yıl kadar önce, küçük Balkan devletleri karşısında tutunamayan ordu, 3 Kasım 1914 - 9 Ocak 1916 tarihleri arasında, denizde dünyanın en çağdaş ve en güçlü silahlarıyla donatılmış büyük zırhlı armadalarının cehennemi bombardımanları altında, karada ise karşılıklı 25-30 metreyi geçmeyen siperlerde, boğaz boğaza, göğüs göğüse yapılan mücadelelerde İtilâf güçlerine büyük kayıplar verdirmiştir.[11] *"Centilmenler Savaşı"* olarak da nitelendirilen ve yaklaşık sekiz buçuk ay süren Çanakkale Savaşları, ilk günden itibaren çok hareketli başlamış ve sonuna kadar da aynı şekilde devam etmiştir.

25 Nisan 1915'te İtilaf Devletleri'nin Gelibolu Yarımadası'na yaptığı çıkartma üzerine sezgisi, cesareti ve soğukkanlılığıyla dikkati çeken Yarbay Mustafa Kemal; cephe komutanı olan Alman Mareşal Liman Von Sanders'in takdirini kazanmıştır. Özellikle Arıburnu'na çıkan düşman birliklerinin yarımada içine doğru ilerlemesi, Nisan sonunda Conkbayırı'nda durdurulmuştur. Bu başarı üzerine Mustafa Kemal, 1 Haziran 1915'te Miralay (Albay) rütbesine terfi ettirilmiştir. İngilizlerin Ağustos ayında Suvla Körfezi'ne yaptığı ikinci çıkartmadan sonra, Anafartalar Grubu Komutanı sıfatıyla 9-10 Ağustos'ta Anafartalar Zaferi'ni kazanmış ve bu zaferi 17 Ağustos'ta Kireçtepe ve 21 Ağustos'ta II. Anafartalar Zaferi takip etmiştir.[12] Albay Mustafa Kemal, Türk kamuoyunda "Çanakkale Kahramanı" olarak tanınmıştır. 1 Nisan 1916 yılında ise Tuğgeneral (Mirliva) rütbesine yükseltilmiştir.

Mustafa Kemal'in bir ulusun geleceğine ve bir büyük savaşın süresine etki edecek derecede önemli bir olay olan Çanakkale Savaşları'nda rolü, hiç şüphesiz tartışılmayacak kadar büyük ve önemlidir. Özellikle düşmanın olanak ve yeteneğini doğru olarak saptamak başarının ilk koşuludur. Düşmanın yaptığı ya da yapacağı harekâtın amacını anlayabilmek ise bir komutanlık sanatıdır. Mustafa Kemal'in, Çanakkale'de büyük bir ileri görüşlülükle, düşmanın çıkarma harekâtından amacının ne olduğunu, hedefinin neresi olabileceğini, asli kuvvetlerle nerelerden çıkabileceğini çok iyi değerlendirdiğini tarih belgelerle kanıtlamıştır. Çanakkale'de, en kritik durumlarda inisiyatifini kullanarak, bu durumlara en uygun kararları süratle vererek, ileri görüşlülüğünü kanıtlayarak, hata ve yanlışları cesaretle üst makamlara önererek, yüksek azim ve irade gücü göstererek büyük bir askeri deha ve yönetici olduğunu ulusuna ve dünyaya kabul ettirmiş ve büyük bir savaşı başarı ile yönetebilecek stratejik yeteneğe sahip olduğunu kanıtlamıştır. Çanakkale Muharebeleri'nin en önemli sonucu, Mustafa Kemal'in askeri dehasını gözler önüne sermesidir.[13]

Savaşın başlamasından 24 Kasım 1915'e kadar geçen zaman içerisinde Türk tarafının zayiatı 566'sı subay, 54.141'i er olmak üzere 54.707 şehit; 957'si subay, 88.839'u er toplam 89.796 yaralı; kayıp, esir, hastanelerde ölen, hava değişimi alanlarla birlikte toplam 181.184'e ulaşmaktadır. 9 Ocak 1916'da ise bu sayı 213.187'yi bulmuştur.[14] Çanakkale Savaşları'nda askerlerin % 47'sinin hastanelere girerek tedavi gördüğü ve % 17'sinin kurtulamadığı, bir başka deyişle silah altına alınan askerin % 20,3'ünün savaş alanlarında ya da hastanelerde şehit oldukları görülmektedir.[15]

İngiliz ve Fransızların Osmanlı İmparatorluğu'nu savaş dışı bırakarak, Almanya'nın güneydoğudan kuşatılmasını amaçlayan stratejisi, Çanakkale Savaşları'ndaki başarısızlık sonucunda boşa çıkmıştır. Boğazların deniz ve kara harekâtına karşın geçilememiş olması savaşın iki yıl uzamasına yol açmış, başta Rusya olmak üzere İtilaf devletlerinin ekonomilerinde önemli sıkıntılar yaratmıştır. Çanakkale'de savaşan Türk kuvvetleri ise hukuk kurallarını ve insanlık yasalarını hiçe sayan müttefiklerin aksine, dünyanın en modern silahlarıyla donatılmış orduları karşısında asil bir davranış sergileyerek, savaş hukukunun bütün koşullarına ve geleneklerine uyarak savaş tarihinde hak ettiği yeri almıştır.

[10] Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı (ATASE) Arşivi, Nr. 1/1, Kls. 192, Dosya 574-B, Fihrist 1-8; Mete Tuncoku, *Çanakkale 1915 Buzdağının Altı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2002, s. 31; Zekeriya Türkmen, "Çanakkale Muharebeleri'nde Türk Ordusunun kara Harekâtına Dair Kısa Bir Değerlendirme", *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi,* Genelkurmay ATASE Başkanlığı, 7/14, Ankara, 2009,, s. 67-68.

[11] *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi, Cilt V, Çanakkale Cephesi Harekâtı, 1, 2 ve 3'ncü Kitapların Özetlenmiş Tarihi,* Genelkurmay Basımevi, Ankara, 2002, s. 31-47; Çaycı, Abdurrahman, "Çanakkale ve Gelibolu Yarımadasının Atatürk'ün Askeri Kariyerindeki Yeri", *Çanakkale Savaşları Sebep ve Sonuçları Uluslararası Sempozyumu,* TTK Yay., Ankara, 1993, s. 61-63.

[12] Turhan Seçer, *Anılarla Çanakkale Cephesi ve Neticesi*, Genelkurmay Askeri tarih ve stratejik Etüt Başkanlığı yayınları, Ankara, 2008, s. 248.

[13] Gülru Çelen, *Atatürk'ün Önderliği ve İleri Görüşlülüğü*, Genelkurmay Askeri tarih ve stratejik Etüt Başkanlığı yayınları, Ankara, 2010, s. 16.

[14] ATASE Arşivi, Kls. 3474, Dosya H-56, Fihrist 1-26; Kls. 3474, Dosya H-55, Fihrist 14-32; *Birinci Dünya Savaşı'nda Çanakkale Cephesi*, s. 465.

[15] Özbay, *age.*, s. 317.